

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0521U101775

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-09-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткач Євгенія Дмитрівна

2. Tkach Yevheniia Dmytrivna

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 03.00.16

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 14-09-2021

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти, біологія

Місце роботи здобувача: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, м. Київ, 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.371.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, м. Київ, 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, м. Київ, 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.35.25

Тема дисертації:

1. Екологічні основи формування напівприродних фітоценозів в агроландшафтах Центрального Лісостепу України
2. Ecological bases of formation of semi-natural phytocenoses in agrolandscapes of the Central Forest-Steppe of Ukraine

Реферат:

1. У дисертаційній роботі узагальнено результати моніторингу фітоценозів напівприродних агроландшафтів із застосуванням принципів, критеріїв, ознак формування їх різноманіття з точки зору науково обґрунтованих основи формування напівприродних фітоценозів в агроландшафтах Центрального Лісостепу України. Встановлено, що коефіцієнт екологічної стабільності для Одеської обл. становить 0,31, Вінницької – 0,33, Київської – 0,42, Черкаської – 0,34, Кіровоградської обл. – 0,28, в той час, як коефіцієнт антропогенного навантаження п 3,63, 3,63, 3,35, 3,53, 3,69 відповідно. Коефіцієнт розораності Одеської обл. становить 59,16%, Вінницької – 58,9, Київської – 50,77, Черкаської – 58, Кіровоградської обл. – 71,8%. Обстеження напівприродних фітоценозів виявило поширення 1167 видів вищих судинних рослин, які належать до 106

родин, 481 роду, провідними серед них є: Asteraceae (12%), Brassicaceae (12), Poaceae (8,8), Fabaceae (6,7), Ranunculaceae (6,4) Caryophyllaceae (5,7), Rosaceae (4,5), Lamiaceae (2,2), Violaceae (2,1), Chenopodiaceae та Cyperaceae (1,9), до яких належить 48,2% усіх родів та 78,5% усіх видів, які за типологічною структурою складають трав'янисті полікарпіки (62,3%), мезофітної групи (41,9%), що представлені сциофітами (34,5%) та геліосциофітами (32,6%), що свідчить про переважання видів флори характерних для зони Лісостепу. Адвентивна фракція фіторізноманіття нараховує 177 видів рослин, серед яких переважають археофіти п 93 видів (53%), епекофіти п 138 (79%), ергазіофіти п 72 (40,5%) та аколкофіти 70 (40%) видів, близько 78% видів належать до євразійської, північноамериканської, середземноморської, голарктичної, європейської, східноазійської ареалогічних груп.

2. The dissertation summarizes the results of monitoring of phytocenoses of semi-natural agrolandscapes using principles, criteria, signs from the point of view of scientifically formed bases of formation of semi-natural phytocenoses in agrolandscapes of the Central Forest-Steppe of Ukraine. Established that the rate of environmental sustainability for the Odessa region was 0.31, Vinnytsia region – 0.33, Kyiv region – 0.42, Cherkasy region – 0.34, Kirovohrad region – 0.28, while the coefficient of anthropogenic load was – 3.63, 3.63, 3.35, 3.53, 3.69, in accordance. The tillage coefficient of the Odessa region was 59.16%, Vinnytsia region – 58.9%, Kyiv region – 50.77%, Cherkasy region – 58%, Kirovohrad region – 71.8%. Analysis of semi-natural phytocenoses revealed the distribution of 1167 species of higher vascular plants belonging to 106 families, 481 genera. The leading families are Asteraceae (12%), Brassicaceae (12), Poaceae (8,8), Fabaceae (6,7), Ranunculaceae (6,4) Caryophyllaceae (5,7), Rosaceae (4,5), Lamiaceae (2,2), Violaceae (2,1), Chenopodiaceae та Cyperaceae (1,9), which include 48.2% of all genera and 78.5% of all species. Detected that by the typological structure, which included the analysis of flora by biomorphological, ecological and ecological-coenotic structures, in the studied phytocenoses, the main part of the species are herbaceous polycarpics (62.3%), mesophytic group (41.9%), which are represented by sciophytes (34.5%) and heliosciophytes (32.6%), which indicates the predominance of flora species, typical for the Forest-Steppe zone. According to the scale of disturbance of the plant component, semi-natural phytocenoses of agrolandscapes belong to the II – tense, III – crisis and IV – catastrophic conditions (forest belts, fallows, shrubs, old gardens), which is a consequence of significant anthropogenic impact. The adventitious fraction of phytodiversity includes 177 species of plants (15.2% of the total number), among which archeophytes of 93 species predominate at the time of deposition (53%), епекофиты of 138 species – by degree of naturalization (79%), ергасіофиты 72 – by the method of distribution (40.5%) and аколкофиты of 70 species (40%), about 78% of species belong to the Eurasian, North American, Mediterranean, Holarctic, European, East Asian areological groups, by regional origin – 52% are Mediterranean, Mediterranean-Iranian-Turanian and North American species; according to the degree of ecological threat there are potential (42.9%) or equilibrium without a defined succession perspective (38.4%). The most threatening – expansion or succession with a certain perspective species are only 5.7% (10 species), which characterizes the agro-landscapes as those that are subject to significant anthropogenic impact. According to the integrated indicators, the general tendency of hemerobia growth from semi-natural phytocenoses to agrocenoses was established. Due to the indicators of hemerobicity, it was established that the phytocenoses of agrolandscapes have different degrees of anthropogenic transformation – from segetal-ruderal to semi-natural with the presence of rare and endangered species in the phytobiota. It was determined that the main part of semi-natural phytocenoses according to the coefficient of phytodiversity destruction belongs to IV and V classes of destruction – above the average with certain violation of edaphotopes and with a high agrotransformed edaphotope. According to synanthropization indexes, apophytization processes in semi-natural phytocenoses of the Central Forest-Steppe of Ukraine prevail over adventitization processes, which confirms the anthropogenic influence of synanthropic species on the state of phytocenoses and creation of optimal conditions for their further spread.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шерстобоева Олена Володимирівна

2. Sherstoboeva Olena Volodymyrivna

Кваліфікація: д.с.-г.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шерстобоева Олена Володимирів

2. Sherstoboieva Olena Volodymyrivna

Кваліфікація: д.с.-г.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лихолат Юрій Васильович
2. Lykholat Yurii V.

Кваліфікація: д. б. н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заіменко Наталія Василівна
2. Zaimenko Nataliia Vasylivna

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.16, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Григорюк Іван Панасович
2. Grygoruk Ivan Panasovych

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Фурдичко Орест Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Фурдичко Орест Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.